

XAVITONDO

El triomf de l'obstinació

RAFAEL VALLBONA

Col·lecció Perfils - 16

XAVI TONDO
El triomf de l'obstinació

RAFAEL VALLBONA

Cossetània
EDICIONS

Editat amb la col·laboració de:

Primera edició: març del 2013

© del text: Rafael Vallbona

© de l'edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91 • Fax 977 61 43 57

cossetania@cossetania.com • www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Fotografies interiors: Arxiu "Volta" Ciclista a Catalunya, Emma Volpini,
Enric Menero i Miquel Àngel Iglesias

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-112-4

DL T 85-2013

PRÒLEG

UN MODEL DE PERSONA I D'ESPORTISTA

Una setmana després del seu primer gran triomf a la París-Niça, en Xavier Tondo es va convertir en el protagonista de la “Volta” a Catalunya. Es corria l’etapa reina entre Sant Esteve d’en Bas i la Seu d’Urgell. Ja des de primera hora del matí, la petita vila bullia d’ambient; tothom volia veure, saludar i fotografiar-se amb el seu ídol; desitjar-li sort. Els anys que portava vivint a la Garrotxa l’havien convertit en una persona estimada i un ciclista admirat. Com n’estaven (i n’estan) d’orgullosos els garrotxins de poder dir que en Tondo és dels seus! Fins i tots els nens i nenes del parvulari el van anar a saludar, i ell no va escatimar ni una paraula ni un somriure a ningú. És aquest l’autèntic ambient de la “Volta”, entre cosmopolita i casolà; amb els camions dels equips i tot l’acoloriment que la cursa aporta a cada lloc per on passa, i la gent del poble enmig del batibull saludant a un i a l’altre. Amb aquell començament de dia les coses li havien d’anar de primera a en Xavier.

I així va ser. L’etapa que va protagonitzar al costat d’en Joaquim Rodríguez va fer renéixer l’esperança en el ciclisme català. Si en feia d’anys que un català no guanyava l’etapa reina, liderava, i posteriorment guanyava la “Volta”! En Xavier va esperonar el Purito i tots dos es van confabular per fer gran el ciclisme del nostre país, per fer gran el país mateix. L’orgull que al matí tenien els garrotxins el tenien a la tarda periodistes i organitzadors de la cursa i la ciutat de la Seu d’Urgell. En Xavier havia desplegat aquell dia i a l’ensems les seves dues grans virtuts: la d’excel·lent ciclista i la de millor persona. La seva actitud va fer gran la “Volta”.

Avui en dia la projecció social de l'esport professional és també un fenomen global i un repte que els esportistes han d'afrontar amb la millor condició humana de què disposin. En temps convulsos com els que vivim els professionals no poden ser només simples rivals i competidors, han de ser capaços de transmetre la dimensió humanística de l'esport a la societat a la qual representen. Els esportistes d'avui que vulguin transcendir el seu moment puntual de glòria seran recordats per la comunitat no només pels seus èxits, sinó, i sobretot, per com s'hagin esforçat en ser un model per la societat que s'emmiralla en ells.

El benestar que aporta la pràctica de l'esport en el ciutadà, els esportistes professionals l'han de convertir en un seguit de valors que han de retornar a la societat, tant a través de les competicions com de la seva presència pública. No hi ha transmissor més avantatjat de valors tan necessaris en la vida col·lectiva com la solidaritat, la generositat, l'esforç de superació i la capacitat de sacrifici, que un bon esportista. En Xavier Tondo creia en aquesta manera d'entendre l'esport d'alta competició.

Amb el seu gran humanisme a peu de carrer i la seva enorme qualitat com a esportista professional demostrada a la carretera, en Xavier Tondo va dignificar la seva feina i la va coronar amb els llorers dels campions indiscutibles, aplaudits i estimats. És per això que la seva gent: la família primer, els amics que tant el van ajudar a ser ciclista, els companys de bicicleta, els directors esportius que van confiar en ell i els seus conciutadans, poden estar ben satisfets d'haver compartit amb ell la vida.

La seva manera de ser, com a ciutadà i com a esportista, serà sempre la garantia que no l'oblidarem.

RUBÈN PERIS
President de la "Volta" a Catalunya

UNA TARDA AL COL DE VENCE

—Vint-i-dos segons només i encara cinc quilòmetres. Arribarà? —pregunta el comentarista de la televisió francesa al seu company.

—No —respon taxatiu l'altre mentre fa un somriure de commiseració.

Quan queden menys de quatre quilòmetres són els francesos Sylvain Chavanel, Jean-Christophe Péraud i Thomas Voeckler els que el persegueixen amb tanta ràbia com desordre.

—Passi el que passi Tondo Volpini és l'heroi del dia —diu ara el comentarista principal.

—Bé, no l'han enxampat encara. I ell no té cap més sortida que seguir donant-ho tot fins al final —diu el del mig somriure.

A tres quilòmetres Beñat Intxausti i Yaroslav Popovich s'afegeixen al guirigall que li va al darrere. La diferència s'estira i s'arriba segons si els perseguidors es posen d'acord o es malvien els uns dels altres. Contador s'ho mira de lluny. Passi el que passi la París-Niça serà seva l'endemà. Un moment després, mentre les imatges mostren els darrers revolts abans d'entrar als carrers de Tourrettes-sur-Loup, el comentarista televisiu fa un panegíric de la cursa que ha fet el català del Cervélo i, fins i tot, li diu «amic».

Quan finalment entra a meta i alça els braços el comentari de la televisió és que la seva ha estat una victòria molt meritòria després d'una escapada tan llarga i amb tants colls de muntanya. Els que uns minuts abans no donaven ni cinc per ell, ara li rendeixen honors. L'esport professional és així, en Xavi ho sap, però no per

això desisteix mai de l'entusiasme, la voluntat de treball i l'esforç que avui l'han portat fins aquesta victòria.

I demà...

—Necessitava aquesta oportunitat —diu en baixar de la bicicleta mentre tot el seu equip el felicita.

La sisena etapa de la París-Niça de l'any 2010 es corre el dia 12 de març entre Peynier i Tournettes-sur-Loup. Amb 220 quilòmetres, cinc colls de tercera, dos de segona i el Col de Vence, de primera, a només 20 quilòmetres de l'arribada, és l'etapa reina, la jornada que molts ciclistes tenen marcada a l'agenda. En Tondo no, ell té marcades totes les etapes de totes les curses. A més, el dia abans ha perdut un minut en un fatídic ventall. Reconeix la seva errada, i això encara l'encén més, el fa prendre la decisió d'intentar-ho de totes passades. Ara que ja no pot lluitar per la general, ha de demostrar als responsables de l'equip Cervélo que no s'han equivocat fixant-lo.

Per tenir una oportunitat cal anar a totes. I la fuga que agafa ell és al quilòmetre 30, quan encara en falten 190 per a la meta i molta pujada. Però és la bona, ho intueix. El francès Cyril Gautier no el preocupa, el seu rival principal és l'italià Danilo Cunego, la seva és la roda bona. Tiben fort, però a penes arrenquen tres minuts al grup. Això a en Tondo no l'atabala. En Quim Royes, un dels primers preparadors que va tenir a Valls, sap que ell és dels que saben esperar el seu moment, saben llegir les reaccions dels altres; ara, quan ha pres una decisió, no hi ha ningú que l'aturi.

El Col de Vence, pujant per Pont du Loup, té 24,5 km, és llarg com tots els grans colls dels Alps. A partir del 17 planeja i, fins i tot, baixa una mica. La clau ha d'estar abans d'arribar aquí, a les darreres rampes del 5,5 i 6%. Evidentment l'italià intenta arrencar darrere seu, però no pot amb la convicció del de Valls, que pren tot just 20 segons d'avantatge. En aquest moment en Quim Royes ja no ho dubta: guanyarà. És més fàcil baixar si vas sol que no pas en grup, i ell ha pres la determinació de guanyar. Si els de la televisió francesa l'haguessin trucat llavors, s'haurien estalviat tanta xerrameca fútil.

Quan el gran grup té notícia de l'atac d'en Xavi Tondo hom pensa que els fugats acabaran caient com la fruita madura, que és el que sol passar. En Gautier no triga gaire, i en Cunego una mica més perquè es rebel·la, però els equips més implicats en la general (Astana i Caisse d'Épargne) no s'inquieten, pensen que absorbir el tercer fugat serà cosa de minuts. Si a penes té entre 10 i 15 segons d'avantatge!

Queden tot just uns quinze quilòmetres de llarga baixada. No hi ha volta de full, cal arriscar-se i ho fa. Llavors és quan a l'Emma Volpini li costa de veure-ho. Sap que el seu fill s'ha trencat tres cops la clavícula i totes tres vegades ha estat baixant. Li costa molt suportar la tensió dramàtica de les imatges captades des de les motos, inclinades com si d'un gran premi es tractés; però no es mou de davant la pantalla. Ella i l'Elena, germana petita d'en Xavi, hi són, clavades dempeus, cridant: «Xavi, Xavi», com si el ciclista les pogués sentir...

L'Emma reconeix que la por és un sentiment ben humà, però també sap prou bé que el seu fill Xavi i la por són dos conceptes completament dissonants. I en Xavi no falla, perquè creu en ell com sap que ho fa tota la seva família que el veuen de Valls estant. Quan travessa la línia d'arribada obre les mans, enlairades, mostrant els deu dits per la victòria que fa deu de la seva cursa esportiva. Han passat 5 hores, 1 minut i 38 segons. Ara tothom sap ja qui és.

Clavat literalment davant de la pantalla del televisor, el seu amic de tota la vida i company de mil correes ciclistes, l'Enric Menero, recorda ara tantes xerrades amb ell; el seu capteniment obstinat, fins i tot cabut a voltes, com quan els bons amics de tota la vida, amb la millor de les intencions, li aconsellaven que ho deixés, que ja portava massa accidents i episodis de mala sort, i que acceptés la feina fixa que li oferien a la Kellogg's. Sort que no ens va escoltar, pensa l'Enric.

És la seva desena victòria. En Xavier Tondo sempre ha corregut en equips petits, amb opcions limitades de participar a les grans curses i de ser protagonista dels llargs i dramàtics minuts de transmissió televisiva, però ell sap, i es reclama, com a un corredor amb

una trajectòria molt regular. I avui sap que va, inexorablement, amunt.

L'Eusebio Unzué, director del Caisse d'Épargne, pensa que, un quilòmetre més, i l'etapa potser hauria estat per a Alejandro Valverde, que finalment entra a només cinc segons d'en Xavi Tondo. Però reconeix la gran etapa que ha fet el de Valls i s'anota mentalment la idea que aquell noi comença a estar al nivell dels grans corredors.

La victòria a l'etapa reina de la París-Niça de 2010 és el reflex de la seva tenacitat. Lluitar sol, patir, angoixar-se en veure com li retallen l'avantatge, afermar la voluntat de victòria i, per fi, tocar la glòria esportiva amb la punta dels dits. Aquell divendres el ciclisme mundial reconeix les grans capacitats esportives i humanes d'en Xavier Tondo Volpini.

Els de la seva colla d'Olot no resisteixen ni asseguts al sofà. Es posen dempeus, s'estiren per terra i premen els punys desitjant que l'amic pugui arribar. Ells sempre han cregut que pot arribar molt lluny, el que falta és que s'ho cregui i que tingui una mica de sort; perquè el motor el té. El campió mundial i medallista olímpic Joan Llaneras, un dels amics amb qui en Tondo entrena quasi cada dia, veu en aquesta victòria la col·laboració altruista d'en Joaquim Rodríguez. El de Parets ha fet tot el possible per frenar el gran grup quan gairebé el tenien caçat. Temps després ho reconeix, prefereix que guanyi en Xavi que cap altre corredor. Al capdamunt del podi de Tourrettes-sur-Loup hi ha també el premi a l'amistat. Un guardó impagable que resta tota la vida tant en qui el dóna com en qui el rep. Ho fa el caràcter.

En Miquel Àngel Iglesias, vallenc com ell, exciclista professional, amic, conseller des de sempre i una de les primeres persones que creu en les possibilitats d'en Xavi, pensa mentre veu al seu amic i antic pupil dalt del podi a Tourrettes-sur-Loup: és l'etapa que li dóna la càtedra dels grans ciclistes que emergeixen. L'avantatge d'en Tondo és que, essent jove d'esperit i de cames, té una experiència acumulada que li pot permetre assolir fites molt més importants ben aviat; més que els altres. Té maduresa, ofici i jo-

ventut. I malgrat les adversitats, té la fortalesa mental i l'ànim sencer com el corredor que no s'ha excedit en els dies de competició.

El que ja no sap en Miquel Àngel és que abans de pujar al podi el seu amic ha saludat Bernard Hinault. Tots dos parlen uns instants de les vicissituds de l'etapa. En Xavi admira molt el guanyador de cinc Tours, i li ho diu. Després li recorda un corredor de la seva època, en Pere Muñoz. A l'olotí, a més, l'admira en el terreny personal. Sense la seva ajuda quan va patir el greu accident al cinturó de l'Empordà potser avui no seria aquí dalt.

L'obstinació ben portada sempre és agraïda. Hinault somriu. Aquell xicot li recorda quan, de jove, a ell li deien *le petit blaireau*, 'el petit teixó', per la seva tenacitat, resolució i propòsit. Després li van dir només *blaireau* i, finalment, el *caïman*.

Com li diran, a en Tondo?

SÓN ELS ALTRES ELS QUE PERDEN LA CONFIANÇA

A les files de LA-MSS l'any 2007 guanya la Volta a Portugal i derrota l'ídol local Cândido Barbosa (Liberty Seguros) i demostra que pot ser un bon escalador, i també el trofeu Joaquim Agostinho. Arriba al cinquè lloc de l'UCI Europe Tour. És un heroi a Portugal i poc menys que un oblidat al seu mateix país; una altra anomalia del ciclisme. Mala sort, diuen alguns; una etapa més en el llarg aprenentatge, opina ell, que mai no dóna el braç a tòrcer. La tardor de 2007, el dia de l'escalada a Montjuïc, tot passió com és, agafa a banda uns quants periodistes esportius i els recrimina la poca atenció que han dedicat a la victòria d'un català a Portugal. No se sap estar callat...

Però, malgrat el que pensin alguns interessats, s'hi troba còmode a l'equip i s'entén amb el director, en Manuel Zeferino. El seu amic Miquel Àngel Iglesias sap que en Tondo s'hi sent bé a Portugal, però és que en Xavier se sent bé allà on vagi. L'any 2008 guanya la Subida al Naranco amb el mateix temps que Koldo Gil (Liberty Seguros).

Llavors, el desastre.

Tot just fa una setmana de la desgraciada mort del company Bruno Neves al gran premi d'Amarante, quan una desena de corredors de l'equip, tots portuguesos, es veuen imputats en pràctiques de dopatge després dels registres que la policia judicial portuguesa fa als seus domicilis i a les instal·lacions de LA-MSS. Hi troben «productes i materials normalment utilitzats per dopar-se i que no formen part de les receptes mèdiques habituals». Cap dels corredors espanyols de l'equip, ni Tino Zaballa, ni Àngel Vicioso, ni

Pedro Romero, ni José Antonio Garrido ni Xavi Tondo hi estan implicats, però necessàriament en paguen les conseqüències. Primer l'ajuntament de Póvoa de Varzim, on hi viuen la major part de ciclistes, i després LA Aluminios retiren el seu patrocini econòmic i l'equip desapareix en poques setmanes.

Hi ha qui dóna en Tondo per acabat, no pas per ell, sinó per aquesta mala sort que sembla perseguir-lo. Força gent, però no en Juan Martínez Oliver ni l'Antonio Cabello, de l'Andalucía Caja Sur. El primer ja l'havia portat al professionalisme amb el Paternina-Costa de Almería. Li segueix les passes i coneix com n'és de difícil la seva situació. Els equips portuguesos tenen molt mala fama, i els qui hi han corregut saben com els costa trobar un nou equip que no els consideri poc menys que «empestats». És l'actual mala imatge del ciclisme internacional. Prejudicis o realitats? Cadascú ho entén com vol.

El mateix juny el truca. No li pot parlar de diners, només li promet que, si l'any següent ell continua a l'equip, en Xavi tornarà a córrer amb un equip espanyol. Tot i que ell mai no ha estat imputat en el cas, en Martínez Oliver el veu desanimat i amb ganes de deixar el ciclisme encara que sigui per salvar la seva honorabilitat.

Però aquella trucada és un revulsiu, és la veu que li diu que són els altres els que perden la confiança, no ell. I l'any 2009 fitxa per l'Andalucía Caja Sur, d'Antonio Cabello. El director de l'equip se sorprèn que un ciclista de la seva categoria estigui corrent a Portugal. Ell no té prejudicis amb els ciclistes que vénen d'allà. La satisfacció que sent de tenir-lo entre els seus és superior a la que donen les victòries. En Xavi transmet tranquil·litat a tot l'equip, quan el més normal és que sigui el director qui calmi els seus pupils. «Tot va bé», sol dir per l'auricular que connecta per ràdio els corredors amb el cotxe del director: «Si surt bé, fantàstic, i si no també, no passa res». I a voltes les coses surten molt bé.

A la primera competició amb el seu nou equip, el Tour de San Luis, la popular cursa argentina, guanya l'etapa reina i la muntanya. I amb gran alegria dels patrocinadors, poc després guanya una etapa a la volta a Andalusia i es posa líder. Davant l'afició i els patrocinadors, Juan Martínez Oliver veu confirmada la seva

confiança en aquell noi. Somriu quan el veu rebent el ram de flors. Hi ha ben poca gent dins la professió que hi cregui tant com ell. I en Xavi ho sap. I per això, just en baixar del podi, es fan una foto plegats, agafats per l'espatlla, contents. Poc després en Xavi li regala el mallot que du a la foto.

Però, encara que no guanyi, el positivisme d'en Tondo contagia tot l'equip. A la volta a Castella i Lleó s'escapa en plena ascensió. Alberto Contador i un parell d'equips més han de treballar molt a fons per absorbir-lo de nou i poder controlar la cursa. L'espectacle és gran, premsa i públic reconeixen l'enorme mèrit d'un equip tan modest.

Per a Juan Martínez Oliver el moment clau de la carrera d'en Xavi Tondo és aquest. Torna decebut de Portugal, es refà anímicament ben aviat, i guanya, i es consolida com el corredor que és i, en córrer en un equip espanyol fora de qualsevol sospita, fa que la gent que remena les cireres en el ciclisme internacional parin atenció a la seva progressió.

El que sorprèn els tècnics és la capacitat de recuperar-se després d'un mal dia o de perdre les opcions a la general. Cal tenir un esperit molt sencer per, quan ja es té tot perdut, revoltar-se contra la malastrugança i fer un plantejament totalment nou de la cursa: «ara que ja ho tinc tot perdut que es preparin, perquè ja no tinc res a perdre i molt a guanyar», i muntava una revolució dins el gran grup.

Els directors reconeixen en ell el professional que sempre dona la cara i que mai no es queixa, i el líder tothora generós amb la resta de companys de l'equip.

Un any abans sembla estar apunt de deixar-ho; ara hi ha qui es fixa en ell.

Juan Martínez Oliver i Antonio Cabello saben que en Xavier Tondo els durarà poc a les files d'un equip modest com l'Andalucía Caja Sur.

Com així és.

Després de guanyar el Tour de 2008 (i també la muntanya), deixar el Team CSC-Tiscali per desavinences amb el director, en Bjarne Riis, fer tercer a la Vuelta i de nou tercer al Giro de 2009,

tot en un any just, Carlos Sastre insisteix que vol al seu costat en Xavier Tondo al Cervélo Test Team, el seu nou equip; les portes s'obren gairebé del tot per al de Valls. Haurà de demostrar que s'ho mereix, però està disposat a fer-ho; de coratge no li'n falta. És un curiós jove valor de 31 anys que haurà de conviure amb un líder només tres anys més gran que ell. Malgrat els bons designis i les il·lusions sap que no serà fàcil i que haurà de demostrar tot el que val i el futur que té per davant.

Quan, amb el mallot del seu nou equip, el 12 de març de 2010 alça els braços a Tourrettes-sur-Loup assenyalant les deu victòries com a professional, envia un missatge a tothom que, malgrat les dificultats, mai no li han retirat la confiança: «No us preocupeu, són els altres els que perden la fermesa, jo no.»

ÍNDEX

PRÒLEG, <i>per Rubèn Peris</i>	7
UNA TARDA AL COL DE VENCE	9
SÓN ELS ALTRES ELS QUE PERDEN LA CONFIANÇA	15
EL SEGON FILL DE L'EMMA	19
PEDALANT PER L'ALT CAMP	23
FORJANT EL CAMPIÓ.....	31
LA GARROTXA, TERRA DE PROMISSIÓ.....	37
D'ANDALUSIA A PORTUGAL HI HA DUES PASSES	57
CATALUNYA-ÀNGEL MIR, LA FRUSTRACIÓ D'UN SOMNI.....	61
JA NO HI HA MÉS PASSES ENRERE.....	65
LA DIGNITAT DEL CICLISME CATALÀ.....	69
L'OPERACIÓ CURSA.....	73
CAMÍ DEL PRIMER TOUR	79
UNA TRUCADA FORA D'HORA	83
L'ENDEMÀ.....	85

